

גיליון מס' 16

מסכת שבת מ"ד-נ'

כ"ה ניסן - א' אייר, שבוע פרשת תזריע מצורע, תש"פ

הטענה

(שבת מז ע"ב)

יש מצבים וזמנים בהם ניתן להטמין קדירה ובה תבשיל, ויש מצבים וזמנים בהם אסור. נעין בסוגיה זו, ובהנחת סיר על פלטה וכיסוה בבגדים או מגבות.

א. טעם איסור הטמנה בשבת (שיטת רש"י)

שבת מז ע"ב

משנה. במה טומנין ובמה אין טומנין? אין טומנין לא בגפת, ולא בזבל, לא במלח, ולא בסיד, ולא בחול, בין לחין בין יבשין. ולא בתבן ולא בזגין ולא במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין, אבל טומנין בהן כשהן יבשין.

רש"י

שנה. במה טומנין - הבא לסלק קדירה מעל גבי כירה ולטמנה בדבר אחר, ואמרו חכמים אין טומנין בדבר המוסיף הבל, אלא בדבר המעמיד הבל.

על הטמנה בדבר המעמיד הבל, למדנו במשנה בסוף פרק שני.

שבת לד ע"א

ספק חשכה ספק אינו חשכה - ...מעשרין את הדמאי, ומערבין וטומנין את החמין.

רש"י

וטומנין את החמין - נותנן בקופה של מוכין להיות חומם משתמר בהן, אבל משחשכה - ודאי אין טומנין בהן, כדמפרש בגמרא.

הטעמים במצבים השונים ובזמנים השונים, מדוע אסור להטמין, נזכרו במשנה ובגמרא בסוף פרק שני.

שבת לד ע"א-ע"ב

אמר רבא: מפני מה אמרו: אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה? גזרה שמא ירתית. אמר ליה אביי: אי הכי, בין השמשות נמי ניגזר! - אמר ליה: סתם קדירות רותחות הן. ואמר רבא: מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום? גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת. אמר ליה אביי: ויטמין! - גזירה שמא יחתה בגחלים.

רש"י

הכי גרסינן: אמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל - כגון צמר ומוכין. משחשכה - כדתנן במתניתין: וטומנין את החמין, טעמא - דספק חשכה, הא ודאי חשכה - אין טומנין, וסתם הטמנה בדבר שאינו מוסיף הבל, דאילו בדבר המוסיף הבל - אפילו מבעוד יום אסור, כדתנן בפרק ד' בשבת (מז, ב) אין טומנין לא בגפת כו' גזירה שמא ימצא קדרתו שנצטננה כשירצה להטמינה, וירתיחנה תחילה, ונמצא מבשל בשבת.

אי הכי בין השמשות נמי ניגזר - דהא שבות מעלייתא היא, דהא איכא גזירת איסור דאורייתא, ותנא דמתניתין אית ליה דגזרו על השבות בין השמשות דקתני אין מעשרין את הודאי. רותחות הן - שסמוך לבין השמשות הוא מעבירם מעל האור, וליכא למיחש לשמא נצטננה וירתיחנה. מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום - כדתנן לקמן: לא בגפת ולא בזבל, ואף על גב דסתם הטמנה מבעוד יום הוא, דהא אסרינן משחשכה. ברמץ - אפר המעורב בגחלים. ויטמין - דהא מבעוד יום הוא.

גזירה שמא יחתה בגחלים - משחשכה, שבא לבשל הקדרה שלא בשלה כל צרכה, וגזרו אף בבישלה כל צרכה עד שיגרוף או שיקטום, והכי מסקינן בפרק כירה בשבת (לז, ב) דאמר רבי: קטמה והובערה - משהין עליה חמין שהוחמו מבעוד יום כל צרכן, ותבשיל שבישל כל צרכו, וכן אמר ר' יוחנן.

- סכס מה הסיבה שאין להטמין ולכסות קדירה עם תבשיל בדבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום, ומה הסיבה שאין להטמין ולכסות קדירה עם תבשיל אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל בשבת?

ב. היקף איסור הטמנה

תוספות שבת מז ע"ב ד"ה במה

במה טומנין וכו' אין טומנין לא בגפת - פירש הר"ר יוסף בשם רבינו שמואל דמיירי בבשיל ולא בשיל אבל קדרא חייטא ובשיל שרינן בפ"ק (דף יח:). ואין נראה לר"ת [1] דהא אית לן לאוקמא מתניתין בסתם קדרות שהן מבושלים בין השמשות [2] ועוד דמסתמא איירי מתני' דומיא דמתני' דכירה דמיירי בבשיל כמאכל בן דרוסאי. ונראה לר"ת שיש לחלק בין השהאה להטמנה. דודאי להשהות מותר כשהוא מאכל בן דרוסאי שאין חיתוי מעט מועיל לו שהרי מגולה הוא ושליט ביה אוירא. אבל הטמנה שעושין לצורך מחר והוא מוטמן, יש לחוש שמא יחתה שמעט חיתוי מועיל לו ליתפס חומו. וגזרו להטמין בכל דבר המוסיף הבל, גזירה שמא יטמין ברמץ ויחתה.

- באר את הסברו של רבנו יוסף בשם רבינו שמואל איזו הטמנה אסורה, ואיזו מותרת.
- הסבר את שאלותיו של ר"ת על רבינו יוסף בשם רבינו שמואל.
- הסבר את דברי ר"ת, מה היקף איסור הטמנה.

האיסור להטמין בדבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום, נזכר גם בפרק שלישי. כזכור, אנשי טבריה הניחו סילון של צונן מבעוד יום בתוך חמי טבריה, וחכמים אסרו עליהם לשתות ולרחוץ במים.

שבת לט ע"א-ע"ב

אמר רב חסדא: ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרי להו רבנן בטלה הטמנה בדבר המוסיף הבל, ואפילו מבעוד יום.

- הסבר את ההוכחה של רב חסדא מהפסיקה של חכמים שאסור להטמין בדבר המוסיף הבל, ואפילו מבעוד יום.

שבת לט ע"ב תוספות ד"ה ממעשה

ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרו להם בטלה הטמנה מבע"י בדבר המוסיף הבל - וא"ת מה צריך למילף ממעשה דאנשי טבריא הא מתני' היא דאין טומנין בדבר המוסיף הבל בפרק במה טומנין (לקמן ד' מז: ושם) ומבעוד יום איירי דמשחשיכה אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל אסור כדאמרין בפ"ב (לעיל דף לד.)?

ואומר ר"י דמתניתין דלקמן איכא לאוקמא בבין השמשות אבל מבעוד יום הווא אמינא דשרי. ...וה"ר שמואל מוורדין מפרש ממעשה אנשי טבריא בטלה הטמנה דאסור אפי' לאכול כדקתני ואסורין בשתיה.

וה"ר יונה מפרש בטלה אפי' בקדירה חיתא והיינו דקאמר בטלה משמע לגמרי מכל דבר.

- הסבר מה היה החידוש בגזרת חכמים בנוגע לגזרת הטמנה בעקבות מעשה אנשי טבריה.

ג. סיר שמונח מבעוד יום על פלטה ומעליו בגדים

כיום, מקובל להניח סיר על הפלטה ולכסות אותו בשמיכה או מגבת. מה בסיס ההיתר לכך. רבנו ניסים, הר"ן, כתב שראשונים חלקו במצב בו הניחו מבעוד יום סיר על דבר שמוסיף הבל וכיסו אותו בגדים או במגבת שהם מהודקים באופן מלא על הסיר אך אינם מוסיפים הבל.

רבנו ניסים, הר"ן, שבת מז ע"ב

יש כאן מחלוקת. שיש מי שאומר ..שכיון שאין הקדירה נוגעת בגפת שהוי [שהיה] הוי ולא הטמנה. ...ואף על פי שהקדירה למעלה טמונה בקופה? מה בכך אותה הטמנה דבר שאין מוסיף הוא ונמצא שהשהה אותה על גבי דבר המוסיף דהיינו גפת, אבל בלא הטמנה שרי, דלא עדיף גפת מכירה דשרינן לעיל בנתינת אפר כל דהו. ואף על פי שטמנה למעלה בדבר שאינו מוסיף? נמי שרי שמותר להטמין בדבר שאינו מוסיף חום. ונמצא שהווי שלמטה ענין לעצמו וההטמנה שלמעלה ענין לעצמו, וכל חד מינייהו שרי.

...ומנהגינן עכשיו ע"פ סברא זו שטומנין את החמין בבגדים ובדבר שאין מוסיף הבל, וקדירת החמין עומדת על גבי כירה קטומה שהיא מוספת הבל ושרינן הכי משום דסבירא ליה דשהוי ענין לעצמו והטמנה ענין לעצמו. וכי אסרינן הכא דוקא בדלא מפסיק אורא בין גפת לקדירה שנמצאת כולה מוטמנת כדכתיבנא וזו היא שיטת הרמב"ן ז"ל.

אבל הרב ר' יונה ז"ל כתב דאפילו מפסיק אוירא בין קדירה לגפת אסור. דכי שרינן שהויי על גבי כירה קטומה אף על פי שהיא מוספת הבל דוקא בשאינה מוטמנת מלמעלה ומשום הנהו טעמי דכתיבנא במתני' אבל כל שהיא מוטמנת גלי אדעתיה שהוא מקפיד בחמומה ולצורך מחר הוא דקא בעי לה ומשום הכי אסור להשהותה על גבי כירה קטומה ועל גבי כל דבר המוסיף גזירה שמא יחתה לא התירו להשהותה אלא כשמניחה מגולה וכסויה עליה כמנהגו בחול וכן דעת הרשב"א ז"ל.

• הסבר את המחלוקת הרמב"ן לבין רבינו יונה והרשב"א, ואת נימוקיהם.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנז סעיף ח

אף על פי שמותר להשהות קדירה על גבי כירה שיש בה גחלים ע"פ הדרכים שנתבארו בסי' רנ"ג, אם הוא מכוסה בבגדים אף על פי שהבגדים אינם מוסיפים הבל מחמת עצמן מ"מ מחמת אש שתחתיהם מוסיף הבל (ואסור). ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים נוגעים בקדירה, אף על פי שיש אש תחתיה כיון שאינו עושה דרך הטמנה שרי. הלכך היכא שמעמיד קדירה ע"ג כירה שיש בה גחלים ואין שולי הקדירה נוגעים בגחלים שיהוי מקרי ומותר, ואם נתן על הקדירה כלי רחב שאינו נוגע בצדי הקדירה ונתן עליו הבגדים מותר, שכיון שאין נוגעים בצדי הקדירה אין כאן הטמנה.

• השולחן ערוך פסק כמו רבנו יונה והרשב"א, אך נימק אחרת את האיסור. הסבר את נימוקו של השולחן ערוך.

• באיזה מצב מותר ע"פ השולחן ערוך לשים סיר על פלטה ולכסות בבגדים או במגבת?

הרב עובדיה יוסף נשאל: "האם מותר לכסות בבגדים מערב שבת את קדרת החמין שמונחת על פתיליה בוערת או על פלאטה חשמלית, או יש לאסור משום הטמנה". בתשובתו הוא הביא את דברי הר"ן, והמחלוקת בין הרמב"ן לבין רבינו יונה והרשב"א וכן את פסק השולחן ערוך. ואחר כך כתב:

הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר חלק ו - אורח חיים סימן לג

והנה מרן השולחן ערוך (סימן רנז סעיף ח) פסק ... נמצא שדעת מרן השולחן ערוך כדברי רבינו יונה והרשב"א דלא מהני הפסק אויר בלבד בין הקדירה לגחלים.

אולם הגאון מהר"א אבן טוואה בשו"ת חוט המשולש (סי' ח) כתב, שכל שאין הקדירה נוגעת בגחלים שיהוי מקרי ולא הטמנה, ואף על פי שמכסין אותה בבגדים מלמעלה ההיא הטמנה בדבר שאינו מוסיף הבל הוא שמותר מבעוד יום. וכסברת הרמב"ן ז"ל. ואף על פי שרבינו יונה אסור אלא אם כן משים עליה כלי רחב ונותן עליו הבגדים, ויש שמחמירים כמוהו ונותנים חצי חבית על הקדירה, (וכמ"ש הרשב"ץ בח"ב סי' קל), ומכל מקום הרוב נהגו להקל כד' הרמב"ן ז"ל שכדאי הוא לסמוך עליו. ע"כ.

והגאון מהר"ם בן חביב בתשובה כתב יד, והובאה בשו"ת זכור ליצחק (סימן עד דף קיג ע"ב), כתב גם כן שהמנהג לכסות בבגדים בערב שבת הקדירה שעל גבי כירה או כופח שאינם גרופים ולא קטומים, ונראה שסוברים כדעת הרמב"ן שהובא בבית יוסף (סי' רנז) שכל שיש אויר מפסיק בין קדירה לגחלים שיהוי מקרי ולא הטמנה ושרי. אי נמי יש לומר שסמכו על מה שכתב השבלי הלקט

שבבית יוסף (ס"ס רנג) בשם ר' ישעיה הא', דכל מידי דשרי להשהותו ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה שרי לטומנו בדבר המוסיף הבל מבעוד יום, וכל שכן הוא, ולא נאסר להטמין אלא דבר שאסור להשהות, דאע"ג דבדבר המוסיף הבל ליכא למיחש לחתוי, גזרינן שמא יטמין ברמץ, כדאמר' לעיל (לד). ודוקא במה שהוא עתיד לאכול בלילה גזרינן ברמץ שמא יחתה, אבל הטמנה שאנו עושים לצורך מחר ליכא למיגזר שמא יחתה. ע"כ. ושכן משמע במרדכי (ר"פ כירה) שכל שהוא לצורך מחר לא חיישינן לחיתוי. וכ"כ שבולי הלקט בשם רבינו שמחה. עכ"ד הב"י. [וכ"כ הראב"ן סי' שלח]. וע"פ זה נתפשט המנהג להקל.

וכ' ע"ז הרב זכור ליצחק (שם רע"ג), שאף שמרן לא פסק כן, ואנן בדידן בכל מילי אזלינן בתר מרן ככל הוראותיו ומשפטיו, אפשר שכך היה מנהגם מימי קדם, קודם שנתפשטו הוראות מרן ז"ל, משום כבוד ועונג שבת, וכמ"ש כיו"ב הרא"ש (בפ' כירה). ונהרא נהרא ופשטיה. ומ"מ ירא שמים יחוש למה שסיים המהר"ם בן חביב לתת כלי רחב על הקדרה באופן שלא יהיו הבגדים נוגעים בצדי הקדרה דבכה"ג לא מקרי הטמנה כמ"ש מרן הש"ע. עכ"ד. והנה מה שצירף המהר"ם בן חביב בטעם המנהג שסמכו על מה שכתב ר' ישעיה הא' דבמטמין לצורך מחר מותר אפי' בדבר המוסיף הבל, אף שמרן הב"י (ס"ס רנג) סיים ע"ז שאין כן דעת המפרשים.

ויש גם לצרף לסניף, דעת רשב"ם ורבינו יוסף בתוס' (שבת מז סע"ב) שכל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו איסור משום הטמנה דלא חיישינן לחיתוי. ע"ש. וכן פסק הריא"ז בפסקיו (ר"פ במה טומנין). ואף שר"ת ושאר פוסקים חולקים ע"ז, וקי"ל כוותיהו, מ"מ כיון שהרמ"א בהגה (סי' רנז ס"ז) הביא דעת המקילים וכתב שבמקום שנהגו להקל ע"פ סברא זו אין למחות בידם. וע"ע ביצועות יעקב (שם סק"ג), ע"ש. חזי לאצטרופי לסניף עם יתר הסברות הנ"ל דהו"ל תרי ותלת ספקות להקל.

ומכל שכן בפלאטה חשמלית שאין כל אפשרות להגביה את מדת החום שלה, ולא שייכא בכי האי גוונא הגזרה דשמא יחתה בגחלים, שי"ל שאפי' לד' הרשב"א ור' יונה משרא שרי. [ומכ"ש להרמב"ן וסיעתו שכל שיש הפסק מותר, וכאן חוטי החשמל שבתוך הפלאטה אויר מפסיק ביניהם לפחית העליונה של הפלאטה, וגם הפחית עצמה מפסיקה בין האש שבחוטי החשמל לקדרה. (וכ"כ בס' נתיבי עם סי' רנג עמוד קכ)]. ...הילכך אין לחוש כלל בזה. ורק בקדרה שעל פתיליה של נפט נכון לחוש לד' הר' יונה והרשב"א ומרן הש"ע להניח כלי רחב על הקדרה, ועליו יניח הבגדים כדי שלא יכסו הבגדים את צדי הקדרה. ומכל מקום המנהג להקל בזה, ויש להם על מה שיסמוכו. והנח להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. והנלע"ד כתבתי.

- הסבר את "הסניף להיתר" מדברי רבנו שמואל (הרשב"ם) ורבינו יוסף שהובאו בתוספות.
 - הנהגים להניח מבעוד יום סיר על פלטה ולכסות בבגדים או במגבת אף אם הם מהודקים.
- מדוע הם יכולים לסמוך בענין זה על רבינו יונה והרשב"א?

הרב עובדיה יוסף נשאל גם בנוגע לתבשיל שלא נתבשל כל צרכו מערב שבת, האם מותר להניחו על פתיליה של נפט, או פלטה חשמלית, לצורך סעודת שבת, אף על פי שהוא מצטמק ויפה לו, או צריך להקפיד להניח טס של מתכת, או אזבסט, להפסיק בין האש לקדירה. הנימוק שהובא לעיל שבפלטה לא שייכת הגזרה שמא יחתה בגחלים, נזכרה גם בתשובה זו. הרב עובדיה יוסף דן בהרחבה רבה בשאלה זו.

הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר חלק ו אורח חיים סימן לב

ומכל מקום נראה שנכון להחמיר לתת טס של מתכת או אזבסט להפסיק בין האש לקדרה, שאז הוי כדין כירה קטומה, שהותר להשהות עליה, שכיון שעשה היכר ע"י נתינת האפר, אין לחוש שמא יחתה בגחלים, וה"ה בנתינת אזבסט וכדומה, דהוי היכר, כיון שאין רגילים לעשות כן בימות החול... ומיהו נראה שכל זה דוקא לגבי פתיליה הבוערת ע"י נפט, שיש לחוש שמא יסבב כפתור הפתיליה להגביה האש, שדימו האחרונים דבר זה לגזירת חז"ל בכירה שאינה גרופה וקטומה שחששו שמא יחתה בגחלים, (וכנ"ל בסוף אות ב), אבל בפלאטה חשמלית שאין כל אפשרות להגדיל או להקטין מדת החום י"ל שלכל הדעות מותר להשהות תבשיל על פלאטה חשמלית, ואין כל צורך לעשות הפסק באזבסט או טס של מתכת בין הפלאטה לקדרה.

והן אמת שראיתי להרה"ג ר' עובדיה הדאיה בשו"ת ישכיל עבדי ח"ה (חאו"ח סי' לד), וח"ו (סי' טו), שנשאל בדין פלאטה חשמלית, ופסק לאסור, משום שהפלאטה המחוברת לזרם ע"י חוט חשמלי, מתחממת מאד ובווערת כאש, ונעשית כגחלת ממש, והרי זה כנותן ע"ג האש ממש, ולא דמי למה שהתירו הפוסקים כשיש טס של מתכת מפסיק בין האש לקדרה, ששם הטס אינו מחובר עם הצלחת כגוף אחד, והוא מטלטל בכל עת שירצו, משא"כ בנ"ד שכיסוי הפלאטה הוא חלק בלתי נפרד ממנה, ולכן אין לזה דין גרופה וקטומה. ועוד שיש לחוש שמא יחבר את חוט החשמל של הפלאטה אל הזרם בשבת ולאז אדעתיה, ואינו דומה להבערת אש שלא חששו לכך דהתם אדביני ביני מדכר, משא"כ הכא שהדבר קל מאד לעשותו, וכרגע כמימריה יוכל לחברו, ונמצא מבעיר בשבת. ע"כ.

...מ"ש הישכיל עבדי דחשיב כנותן ע"ג האש ממש, ליתא, שהאש זורמת בחוטי החשמל שבתוך הפלאטה, ואויר מפסיק ביניהם לפחית העליונה של הפלאטה, ופח הפלאטה עצמו חוצץ בין האש שבחוטי החשמל לקדרה. ולכן אף שמרן הש"ע (סי' רנג סוף ס"א) פסק כמ"ש הראשונים, שאין להתיר שהייה אלא כשהקדרה מונחת על כסא של ברזל או ע"ג אבנים, ואינה נוגעת בגחלים, אבל כשנוגעת בגחלים הטמנה חשיבה ואסור לדברי הכל. וכ"כ עוד (בס"ס רנ"ז). וע"ע במנחת כהן (בקונט' משמרת השבת ספ"ח). ע"ש. מ"מ לא חשיבא נוגעת בגחלים, שהפח של הפלאטה מפסיק ביניהם, ומכ"ש דהתם נמי ה"ט משום שמא יחתה בגחלים, ובפלאטה חשמלית לא שייכא הך גזרה כלל, שהרי אי אפשר כלל להגביה מדת החום שלה. ומה גם שהרמ"א (בסי' רנ"ג) חולק ע"ז, וסובר דאף בנוגעת בגחלים כל שהיא מגולה למעלה לא מקרי הטמנה ושרי. וכ"כ הב"ח שם. וע"ע בקרבן נתנאל (ר"פ כירה אות ח'). ועכ"פ בנ"ד הדבר ברור להיתרא. ושוב אחז"ר מצאתי בשו"ת ישכיל עבדי חלק ז' (חאו"ח סי' כח אות ח), דהדר תבריה לגזיזה, וכתב, והן עתה בראותי שרבים וכן שלמים משתמשים בשבת בפלאטה חשמלית, ואין פוצה פה ומצפצף, נתתי אל לבי ע"מ סמכו להתיר, ובינותי, שמכיון שמעיקרא הפלאטה נעשית לצורך סעודת שבת, ונקראת פלאטה של שבת, לכן אין לחוש שמא יבא לידי איסור, שיש סימן והיכר לשבת, ועדיפא מדף של מתכת המפסיק בין האש לקדרה, ששם עכ"פ עלול להוציא משם שלא מדעת ויבא לידי איסור, אבל כאן הכיסוי מחובר בה היטב, ואין האש נראית לעין כלל, ומכיון שעשויה לשם כך אין לך היכר גדול מזה. עכת"ד.

(וע"ע בישכיל עבדי ח"ז חאו"ח סי' מ"ד שאלה טו. ע"ש). ומודים דרבנן היינו שבחייהו.

...הטעם שכתבנו שבפלאטה לא שייך כלל שמא יחתה כיון שא"א להגדיל מדת החום שבה, הוא יותר נכון, וכן פסק מה"ט הגאון מופת הדור ר' צבי פסח פראנק זצ"ל בתשובה שהובאה בחוברת קול תורה (אייר תשכ"ג), ובס' תולדות זאב על שבת ח"ב (עמוד רלד). ושוב נדפס כן בחיבורו שו"ת הר

צבי (חאו"ח סי' קלו). ע"ש. ומכ"ש אם שהיית התבשיל על הפלאטה היא לצורך מחר שיש גם הטעם של הפוסקים דבכה"ג לא גזרו משום שמא יחתה דאסוחי מסח דעתיה. ואף שיש חולקים רבים, מ"מ חזי לאצטרופי להתיר גם בתבשיל שלא נתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, עם הטעמים הנ"ל. (וע' בשו"ת ערוגת הבושם חאו"ח סי' נז סוף אות א). ואין צורך בהפסקת אבסס וכיו"ב בין פלאטה חשמלית לקדרה. והנלע"ד כתבתי.

הלכה למעשה

הרב מרדכי אליהו, שו"ת מאמר מרדכי כרך ד הלכות שבת סימן ז

לדעת השו"ע אין להניח קדירה על הפלטה או על גז המכוסה בפח והפח נוגע באש, מע"ש, שאף שאין לאסור מדין שהייה כיון שאין אפשרות לחתות, מ"מ אסור משום הטמנה דהוי כמניח ע"ג גחלים או על גבי הגז [ובהטמנה חיישינן בכל גווני שמא יטמין ברמץ ויחתה וכדלעיל], ואף שבפלטה יש כיסוי פח ע"ג גופי החימום מ"מ אין הפח חוצץ כיון שללא הפח העליון אין שימוש בפלטה שהרי לא יוכל להשתמש בסליל החשמלי או בחרסינה שמתחתיו, והוא מהווה חלק מגוף החימום, וכן יש לומר שזהו דרך הבישול והחימום. מיהו שיטת הרמ"א (סי' רנ"ג סעי' א') היא שהטמנה אסורה רק אם הקדרה על הגחלים ממש ומכוסה מלמעלה אבל אם היא על גחלים ואינה מכוסה מלמעלה - יש להקל, ועל זה סומכין. ועיין למשנה ברורה (סי' רנ"ז ס"ק מ"ה). אך גם לנוהגים כשיטת הרמ"א אם טומנים על האש ממש וכן מכסים מלמעלה, לכאורה שלא כדין נוהגים. ומ"מ יש מקום להעלים עין מהנוהגים להשהות קדירה מערב שבת על הפלטה, וסומכים ע"כ שיש מרחק בין גופי החימום לפח שעליהם, והנח להם לישראל. וכן לנוהגים כרמ"א אם טומנים ומכסים מלמעלה מע"ש - יש להם על מה לסמוך. מיהו כיום המציאו פלטה הלכתית הנקראת: "פלטה ירושלמית", והיתרון שבה הוא: שמעל הסליל החשמלי, יש פח נירוסטה, ומעליו בגובה אצבע ישנו כיסוי נוסף ובאופן זה הותרה שהייה מערב שבת.

הרב יוסף צבי רימון, שבת, עמ' 372-373

ההנחה על הפלטה לפני שבת: בין הספרדים יש המחמירים שלא להניח תבשילים ישירות על הפלטה אלא רק על גבי כלי ריק, אולם רבים מתירים להניחם על הפלטה עצמה ואינם חוששים להטמנה. לפי האשכנזים הנחה על גבי פלטה אינה נחשבת להטמנה, ולכן בוודאי היא מותרת לפני השבת. ביחס לכיסוי ההסיר בשמיכות וכדומה: אשכנזים רשאים לכתחילה בין בערב שבת בין בשבת עצמה, לכסות את הסיר באופן הדוק, בתנאי שמשאירים חלק בעל משמעות של הסיר שאינו מכוסה. כאשר שמיכה אחת מכסה סירים רבים, יש לדאוג לכך שבצד אחד השמיכה תכסה את הסירים באופן חלקי בלבד. ספרדים יקפידו לכתחילה בין בערב שבת בין בשבת שיהיה הפסק אויר בין הכיסוי לדופנות הסיר, או שהשמיכות תכסנה את תקרת הסיר בלבד. אמנם, ספרדים המקלים ומכסים את הסיר בערב

שבת באופן הדוק ומלא יש להם על מה שיסמוכו ובפרט כאשר הוא מונח על פלטה חשמלית, ואולם בשבת עצמה אינם רשאים להקל.

אמונה

במדבר רבה (וילנא) פרשת נשא פרשה יד סימן ב

"מי הקדימני ואשלם" (איוב מא, ג). מדבר ביוסף שהוא הקדים ושימר את השבת עד שלא נתנה (בראשית מג) "וטבוח טבח והכן" (בראשית מג, טז). אמר ר' יוחנן: ערב שבת היתה ואין "הכן" אלא לשבת, שנאמר (שמות טז) "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו" (שמות טז, ה). אמר הקדוש ברוך הוא: יוסף אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה התורה, חייך שאני משלם לכן בנך שיהא מקריב קרבנו בשבת מה שאין יחיד מקריב ועלי לקבל קרבנו ברצון. הוי "מי הקדימני ואשלם". ומנין שכן הוא? ממה שאמור בענין "ביום השביעי נשיא לבני אפרים". (במדבר ז, מח).

הרב זרחיה הלוי, בעל המאור (שבת טז ע"ב בדפי הרי"ף)

תקנת רבותינו היא לענג את השבת בחמין, וכל מי שאינו אוכל חמין צריך בדיקה אחריו אם הוא מין, ואם מת יתעסקו בו עממין, ולהזמין לבשל להטמין ולענג את השבת ולהשמין, הוא המאמין וזוכה לקץ הימין. ויש מן החכמים אומרים על השמאל שהוא ימין, אנו קורין עליהם מי יתן החרש תחרישון ותהי לכם לחכמה.

באר מים חיים בראשית פרשת בראשית

כל ההשפעות והברכות הנמשך ממחשבתו להיטיב לבריותיו הכל מונח ונטבע ונקשר ביום שבת קודש ולכן "כל ברכאין.. ביומא דשביעאה תליין", כיון שבו עיקר ההטבה מוכרח להיות יום מנוחה ושמחה לשבות מכל מלאכת העולם. ועל כן יושפע מברכתו לכל ששת ימי המעשה, שתשרה הברכה בכל מעשה ידיהם והכל כדי להכין ליום השבת קודש, בבחינת "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת". ...כלומר כיון שהוא מקור הברכות וההטבות הנמשך ממחשבתו להיטיב לבריותיו, בכדי שיהיה ההטבה שלימה בכל אופניה, צריך להיות יום מנוחה ותענוג ולא יעשה בו שום עשיה קלה, אף לקיטת המן, כי אם הכל יהיה מוכן מערב שבת "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו" (שמות ט"ז, ה'), "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו" (שם שם, כ"ג), למען ימצאו הכל מוכן בשבת להתענג על ה' אלהיהם בשמחה ותענוג ונחת מרוב כל בנפש ובגוף כאשר יהיה התענוג אם ירצה ה' ליום שכולו שבת באלף השביעי בנפש ובגוף. אף שעולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה. אמנם ישיגו השביעה והבריאות ממחזה אלהים, כאיש אכל ושתה כמאמר הכתוב (שמות כ"ד, י"א) "ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו" ופירשו חז"ל (ברכות י"ז. ופירוש רש"י שם) כי על ידי מחזה שדי נהנו והרגישו הבריאות והשובע כאיש אכל ושתה.